

— Izveščen ponedeljek — vsaki dan jutraj — Uredništvo: ulica sv. Franciška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Naložbeni pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vrčajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Štefan Godina. — Lastnik konsorcijske lista: Edinost. — Tisk: tiskarna Edinost. — Naročnina znaša na mesec L. 7.—, pol leta L. 32.— in celoletno L. 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 slotink: — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 slot, osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2.—. — Mali oglasi po 20 slot, beseda, najmanj po L. 2.—. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Civilni komisarji ali gerentje

Ko so prišli Italijani v naše kraje, so nalepili na zidove velikanske lepake. V elabih, silno zapleteni slovensčini so označevali deželni in nevarni Slovence, da se jim bližajo neznašljivi lepi časi. Italijanske čete so pripeljale s seboj pravico, ki se misli za stalno naseliti v naših krajih. Me Italijanci bo zvečeto blagostanje in se bo bliskoma širil napredek. Naše ljudstvo bo skoro zmedeno od dobrot, ki mu bodo dodeljene, kar pogrežalo se bo vanje in bo blaglovalo blažen čas, ko je dobilo dovoljenje, da se podvrže italijanskemu narodu.

Minuli sta dve leti, kar je bil evangelij oznanjen in danes se smemo ozreti s hvaležnim očesom na dodeljene dobrote. Med največje dobrote, ki jih je prejel naše ljudstvo, štejemo civilne komisarje ali gerente. Da bi si naši izkušeni župani ne belili preveč glave z upravljanjem občin in si tako kvarili zdravje, so namreč Italijani od ljudstva voljene občinske poglavarje odstavili in posadili na županski stolce civilne komisarje ali gerente. Res je sicer, da so bili ti gospodje čisto popolnoma nevedni županovanju, ker se pretežno večinoma svoj živ dan in ukvarjala s takimi rečmi, — saj so bili to pogostoma mladi, zali poročniki — zato so pa bili na drugih popripih tem bolj delavni in skrbni za občinske koristi. Tako so nabili v Brdih na hiše zavrednih občanov lesene deske z napisom: »Viva Gorizia italiana!« »Viva il fantale« »Viva Italia!«. Res je tudi, da je večina niso poznali jezika svojih občanov, in da so bili vsled tega skozi in skozi nesposobni za pisarniško delo, zato so pa bili tem agilnejši na gospodarskem polju. Da bi se trgovski in obrtno življenje Slovencev dvignilo, so naselili v naše občine nešteto italijanskih kramarjev, ščunarjev, gostilničarjev in drugih spretnih prekupečev. Tako more človek z veseljem ugotoviti, da imajo že naše gorske vasice svoje »buffete« in svoje ameriške »bare«. Oni člen evangelija, ki govori o bliskovitem napredovanju Slovencev, se je tedaj skoro dobesedno uresničilo.

Kričnino bi tudi bilo, ko bi hoteli očistiti civilnim komisarjem ali gerentom, da se ne menijo za slovensko šolstvo. Saj je vendar vsem znano, da so v Brdih prirejali civilni komisarji ali gerentje v šolskih poslopih mnogostevne plese, ki so velikega pomena za telesno vzgojo slovenske mladine. Nekateri neuki ljudje so zamerili ge-

rentu istrske vasi Pomjan, da je zbiral med ljudstvom podpise za italijansko šolo. To je zopet grda krivica, ki se dela našim gerentom. Saj je italijanska šola vendar tudi slovenska šola, če služi slovenskemu prebivalstvu, skrbi za izobrazbo slovenske mladine, in se nahaja v slovenski vasi. Ker bi bila ta šola s poslopjem vred last Slovencev, bi bila pač slovenska. Take grde in ogabne krivice se delajo našim civilnim komisarjem ali gerentom dan na dan in, kakor kaže, ne čajo za nobeno ceno nehati. O, zakrknjeno in nevarno ljudstvo.

Civilni komisarji se pa ne zanimajo le za ljudsko šolstvo temveč tudi za vzgojo zakonskih mož in mladeničev. Kot možje, ki so prišli iz daljnih krajev, vedo dobro, kakše neprecenljive vrednosti je za odraslega človeka potovanje po tujih deželah. Zavedajo se, da ne more noben stvar tolikanj razširiti obzorja zrele mu možu kakor proučevanje daljnih dežel. Zato so naši civilni komisarji poskrbeli, da je prišlo precej veliko število zakonskih mož in mladeničev brezplačno v Sicilijo, Sardinijo ter druge pokrajine našega legega kraljevstva. Kakor kaže, trajajo pa to šolanje in vezbanje precej dolgo, kajti iz tega potovanja se je doslej vrnilo le malo število slovenskih mož in mladeničev.

Ravnatoko grda in ogabna je govorica, da civilni komisarji ali gerentje ne pospešujejo naše svobode. Saj imamo vendar pri rokah jasne dokaze, da so naši civilni komisarji ali gerentje na več krajih popolnoma osvobodili naših gozdov.

Nič manj grda in govorica, da so civilni komisarji surovi in oholi, da žalijo in ponižujejo naše ljudstvo, da mu grozijo in ga izzivajo. O, zakrknjeno in nevarno ljudstvo! Zakaj vendar žaliti in ježiti gospe civilne komisarje in gerente? Ali ne veš, da jih je treba ubogati in jih zvesto poslušati? Kdor ni zadovoljen, naj gleda, da postane sam civilni komisar ali gerent, pa bo konec vsemu žaljenju, izzivanju in poniževanju.

Civilni komisarji ali gerentje so tedaj, kakor smo videli, stebri pravice, pospeševalci trgovine in obrti, podporniki slovenskega šolstva, vzgojitelji naših odraslih mož in mladeničev, oporišče naše občinske samouprave ter vogelni kamen naše narodne svobode. Kljub vsej njihovi prvotnosti, smo se pa v dveh letih od njih vendar toliko naučili, da jih več ne rabimo in bomo sami lahko upravljali naše občine.

IZ JUGOSLAVIJE

Pašić obolel

LJUBLJANA, 25. Ljubljanski dopisni urad poroča iz Beograda 24. t. m.: Ministrski predsednik Nikola Pašić ni mogel zapustiti svoje hiše. Njegovo zdravstveno stanje pa se je znatno zboljšalo. Ministrski predsednik se bo mogel doma posvetovati z načelniki strank. Zemljoradniški klub pričakuje odgovora od ministrskega predsednika Pašića, ali bo vlada sprejela zemljoradniški program, ki obsega 20 točk, in ali se bodo pregovori nadaljevali.

Kdo bo novi jugoslovski finančni minister

LJUBLJANA, 25. Ljubljanski dopisni urad poroča iz Beograda 24. t. m.: Na večerajnji seji demokratskega kluba, ki je trajala od desetih dopoldne, je Voja Marinković odklonil kandidaturu za finančnega ministra. Vsled tega je prišla zopet v poštev kandidatura prof. Kumandija. Končno veljavnega sklepa v tem oziru se ni. Nastopna seja se vrši jutri ob desetih.

Nezaslišana nasilstva na Koroškem

BOROVJE, 24. Včeraj je izročil vodja celovške okrajnega glavarstva, dvorni svetnik pl. Rainer, prof. dr. Fr. Mišič odlok, glasom katerega je za vedno izgnan iz republike Avstrije, torej tudi iz rojstnega kraja. Med Slovenci je zavladalo radi tega brutalnega čina velikansko razburjenje in ogorčenje. Ljudstvo pričakuje, da radi tega očitnega kršenja senzeremske pogodbe nastopi jugoslovanska vlada, ki je dolžna, da štiti one, ki so glasovali in delali za njo. Slovenski fantje in dekleta v Svečah so hoteli na Svečnico prirediti igro »Domov«. Glavar Rainer pa je rekel, da mora prej igro prebrati »Heimattienste«. Če bo ta dovolil, bo dovolil tudi on. Igra ni bila dovoljena.

Po rudarski stavki

LJUBLJANA, 25. »Jutru« poročajo iz Trbovlj: Ministerialna komisija je večeraj dokončala svoje delo v Trbovljah, izvršila vpogled v poslovne knjige ter protokolično zaslila poedine voditelje in druge funkcionarje »Družbe«.

Kakor čujemo, je rezultat teh preiskav in poizvedb ugoden. Izkazalo se je, da so v Trbovljah, da povisek delavskih prejemkov ne bo bistveno vplival na ceno premoga, ker je »Družba« navzlic višjim plačam, ki jih je obvezna plačati delavcem še vedno v položaju — ne da bi bil njen obstoj ogrožen in ne da bi zato trpela produkcija premoga — črpati iz dohodkov, ki so ji bili pri posled-

njem povišanju premogovnih cen koncesirani. Danes je odšla komisija v Hrastnik, kjer je produkcija premoga še mnogo cenejša nego v Trbovljah. Najdražja je produkcija v Zagorju, ker pa tudi ne more odločno vplivati na splošen rezultat, ki ga bo dobila komisija za dohodek premogovnih cen. »Družba« je z ministrsko komisijo zelo nezadovoljna. Delavci jo sedaj obtožujejo, da je očitno v znak protesta pričela v vsem premogovnem revirju s pasivno rezistenco. Delavce, ki so pred stavko kopali v jamah premog, vporablja za druga dela na prostem. Večinoma pa je zadnje dni delavcem odkazala pripravljala dela tako, da je sedaj produkcija premoga minimalna. Pasivna rezistenco »Družbe« se vidi tudi iz dejstva, da njeni zaupniki delavstvo naravnost animirajo za počasno delo. Razpoloženje med delavstvom je mirno in mnogo zaupljivejše nego je bilo v soboto. Voditeljem stavke se je posrečilo prepričati rudarje, da je povisek njihovih prejemkov, ki znaša v mnogih slučajih tudi mnogo nad 100 odstotkov, kolosalna delavska pridobitev. Nezadovoljstvo čim dalje bolj gineva in na zopetno stavko nihče več ne misli. Ko bo ministerialna komisija zavrnila svoje pisme, bo delavstvo sklicalo velik shod, na katerem bodo voditelji stavke poročali o pridobljenih uspehih.

Svečana proslava 106. rojstnega dne biskupa Strossmayerja

ZAGREB, 24. jan. Sestavljen se je poseben odbor, ki ima nalogo, da pripravi čim najsvečanostnejšo proslavo 106. rojstnega dne velikega biskupa Strossmayerja. Na predvečer rojstnega dne 3. februarja se vrši v zagrebškem gledališču slavnostna predstava na rojstni dan sam pa 4. februarja v glasbenem zavodu velik svečanostni koncert.

Zida se nov most čez Donavo

LJUBLJANA, 16. Ljubljanski »Jutro« poroča: Vlada je dovolila 80 milijonov kron za zgradbo mostu čez Donavo, in sicer med Novim Sadom in Pretrovaradinom. Svoječasno je bil tamkaj pomonski most, ki pa je bil med vojno uničen, naker je postavilo vojaštvo naveden lesen most, ki pa je že nesposoben za promet z vozovi. Zgradba novega mostu je nujno potrebna že zaradi tega, da dobi Srem zvezo z Banatom.

Odprava sekvestrov v Jugoslaviji

LJUBLJANA, 25. Ljubljanski dopisni urad poroča iz Beograda: Včeraj so se v Beogradu prvič sestali nemško-avstrijski in jugoslovski delegati k pogajanju za ureditev vprašanja sekvestrov in imovine avstrijskih podanikov v Jugoslaviji. Jugoslovski zastopniki so dr.

Arangjelović, dr. Kostrenčič in Praprotnik kot strokovnjaki, dr. Zerjav pa se udeležijo pogajanj kot delegat ministrstva za trgovino in industrijo.

Iz Češkoslovaške

Ostavka češkoslovaškega ministra Pruse

PRAGA, 26. Ostavka aprovizacijskega ministra Pruse je bila sprejeta. Vodstvo tega oddelka je prevzel začasno poljedelski minister Brdlik. Minister Prusa je bil prisiljen odstopiti radi opozicije socialistov proti njegovi politiki vzpostavitve prostega trgovanja s poljskimi pridelki, kar zahtevajo posebno narodni demokrati kakor tudi nemške meščanske stranke.

Minister Brdlik izjavlja v agrarnem glasilu »Venkov«: Predpogoj za vzpostavitev prostega trgovanja s pridelki leta 1921 je oddaja osemdeset odstotkov pridelka iz leta 1920 in sicer pred koncem februarja. Trgovina s sladkorno pesko se ne osvobodi, ker jo bode češkoslovaška vlada potrebovala pri urejevanju sladkornega trga. Za prehranitev revnejših slojev bode država prihodnje jeseni uvozila 20.000 vagonov poljskih pridelkov.

Potovanje ministra Beneša v Rim odgodelo

PRAGA, 26. Odhod ministra Beneša v Rim je bil odgodelo 31. t. m. Jutri, 27. t. m. bo Beneš čital v zbornici podrobno poročilo o češkoslovaški zunanji politiki.

Mednarodna brzojavna konferenca v Pragi

PRAGA, 26. Mednarodna brzojavna konferenca v Pragi pozivlje vse vlade, naj opustijo predajanje brzojav potom pošte ter naj držijo v redu mednarodne zveze. Glaven uspeh konference je bilo zopetno uveljavljenje raznih sporazumov, ki so obstojali že prej med nekaterimi državami srednje Evrope, in določitev brzojavnih tarif za srednjo Evropo.

Velike športne prireditve v Pragi

PRAGA, 26. Velike športne in atletske prireditve se bodo vprizorile tukaj od 3. do 5. junija pod pokroviteljstvom predsednika republike Masaryka.

Z začetniškega sestanka v Parizu

Pomoč Avstriji in finančno vprašanje. PARIZ, 25. (Uradno.) Konferenca se je bavila z ukrepi v prilog Avstriji, da se ji pride na pomoč v najkrajšem času in da se zagotovi njena obnovenje. Konferenca je pretresala nato predloge angleških, francoskih in italijanskih finančnih strokovnjakov. Bila je imenovana komisija, ki ji je naloga, da zaima ukrepe, ki bi jih zavazneške države mogle takoj uveljavljati. V tej komisiji je: Loucheur za Francijo, Giannini za Italijo in Sir Robert Horne za Anglijo. Komisija se bo sestala že jutri, tako da bo konferenca mogla doseči stvarne sklepe pred svojim zaključkom.

Francija zahteva 110 milijard

PARIZ, 26. Posebni poročevalec agencije Stefani javlja: Predpogoj se je konferenca bavila samo z vprašanjem povračila. Doumer je podal natančno poročilo ter je izjavil, da zahteva Francija 110 milijard mark v zlatu, ki naj se ji plačujejo v letnih obrokih po 10 milijard. Doumer je nato pretresel gospodarski položaj Nemčije, dokazujoč, da je Nemčija v stanju plačati. Priporočil je, da je Nemčija ohranila vse svoje bogastvo nedotaknjeno. Njena industrija je ostala cela, njeno ozemlje ni trpelo in njene izgube so bile manjše kot francoske. Doumer trdi, da je Nemčija v stanju plačati v malo letih. Za prva leta bi se lahko sporazumela z inozemskimi kapitalisti, ker poseduje rudnike, železnice in druga bogastva, s katerimi lahko zamajči plačilo, ako se ji to ne posreči z izvozom. Sicer pa se je treba brigati bolj za težkoče, ki jih imajo zavezniki kot za nemške težkoče. Nemčija more in mora plačati. Lloyd George je dodal nekoliko svojih pripomb in je prosil za prepis Doumerjevega poročila, da ga bo lahko proučil. Čer pride to vprašanje na vrsto na jutrišnji seji.

Vprašanje razorožitve

PARIZ, 26. Vprašanje razorožitve Nemčije je na današnji seji precej napredovalo. Angleški, italijanski, francoski, belgijski in japonski vojaški strokovnjaki so sestavili na svojih dveh sejah, ki so jih imeli pod predsedništvom maršala Focha, točen seznam vseh slučajev kršitve versailleske pogodbe s strani Nemčije. Strokovnjaki predlagajo za izvršitev vsake tozadevne določbe versailleske pogodbe poseben rok. Ne gre torej za en edini rok, ko bi Nemčija morala izpolniti določbo o svoji razorožitvi, temveč za nekoliko različnih rokov, katerih najdaljši ne presega določbe šestih mesecev. Strokovnjaki priporočajo nujno, naj konferenca poskrbi za vso odločnost, da se njihovi predlogi zares izvršijo. Zdi se torej, da bo konferenca sprejela to poročilo. Konferenca bo morala določiti tudi prisilna sredstva. V vsakem slučaju se ohranijo medzavezniške nadzorovalne komisije.

Nova konferenca za rešitev vzhodnega vprašanja

PARIZ, 26. Sklicanje nove konference v London v svrhu rešitve vzhodnega vprašanja bo Francija pozdravila z zadovoljenjem, kajti že takoj po Venizelosovem padcu se je začelo razodevati na francoskem gibanje v prilog izpremembi vsesreske pogodbe. Pobuda zavezniškov dokazuje, da ne marajo več odlašati s tem vprašanjem in da vpoštevajo dve neovi dejstvi, ki ste se pojavili na Vzhodu: turško narodno gibanje in Konstantinov povratek na grški prestol. Zastopniki teh dveh držav, ki ste posebno prizadeti, bodo potemtakem imeli besedo v Londonu. Zavezniki vplivajo na vrstae v Angori, da se sporazumejo s turško vlado, da pošljejo skupnega zastopnika. Podlaga razpravam bo vsesreska pogodba. Za sedaj prevladuje načrt, da bi se očrtalo ozemlje, kjer ima Grška posebne gospodarske koristi. Grška bi morala to ozemlje zapustiti, ker bi bile njene gospodarske koristi zavarovane na drug način.

Nizozemska vlada in Hohenzollernci

AMSTERDAM, 25. Nizozemski listi zanikajo odločno vest, da bi se bila odkrila zarota pristaev bivšega nemškega

cesarja in bivšega prestolonaslednika. Listi naglašajo tudi, da se zadržanje nizozemske vlade nasproti Hohenzollerncem ni izpremenilo in da vlada ne misli na izročitev bivše cesarske družine.

Komunisti proti nemškemu nacionalizmu. HAMBURG, 25. Komunisti so napadli shod nacionalistov. Padlo je več strelav, toda žrtve ni bilo.

Ruski ujetniki na Nemškem stavkajo z lakotjo

BEROLIN, 25. Ruski ujetniki v Gardenlegenu so začeli stavkati z lakotjo, s katero hočejo izsiliti, da se njihov sedanj zdravniki odpokliče.

Rusko-poljski mir

BEROLIN, 25. Poroča se, da je došlo dan 1. februarja za podpis rusko-poljskega mira.

Gospodarski spor med Zedinjenimi državami in Meksiko

MEKSIKA, 24. Zedinjene države so poslale meksiškani vladi noto, v kateri zahtevajo takojšnjo preiskavo o ogromni škodi, ki bi jo imela ameriška petrolejska društva vsled zakonskega načrta s katerim se namerava izvozna carina na petrolej zvišati za 30%.

Ob otvoritvi italijanskega parlamenta

Ko je sedanjí ministrski predsednik Giovanni Giolitti prevzel v juniju lanskega leta krmilo države v svoje roke, ni bila njegova dedščina nič kaj zavidanja vredna. Tako zunanje politični položaj kakor tudi notranje razmere države so zahtevale velikega moza.

Kar se tiče zunanje politike, je treba predvsem omeniti, da je Giolittijev prednik Francšek Ksaverij Nitti kompromitiral s svojo popustljivostjo v jadranskem vprašanju zahteve imperialističnih vojaških in diplomatskih višjih krogov, ki so imeli za seboj dobršen del italijanskega meščanstva. Pri delitvi vojnega plena, posebno pri delitvi kolonij ni znal Nitti pridobiti Italiji skoraj nikakega deleža. Vrh tega so ravno tedaj pričeli Albanci z vstajo, ki je potisnila italijanske čete do morja, in libijske razmere tudi niso delale časti italijanski kolonialni politiki.

Notranje politične razmere pa so bile naravnost obupne. Delavstvo je vzprizajalo neprestano stavke gospodarskega, a tudi političnega značaja, koloni so zasejali zemljišča velikih posestnikov. Boljševiška propaganda se je tako razpasla, da ni bilo dneva brez krvavih spopadov med upornimi množicami in vladnimi varnostnimi organi. Meščanske stranke so bile brez vodstva in smotra, sploh se je polasčala vseh neka brezbriznost v pričakovanju vsak dan napovedanega odločilnega spopada med vlado in proletariatom. Vsakdo je videl v socialistični stranki činitelja, ki prevzame v najkrajšem času državno oblast v svoje roke. Resno je grozila pošast meščanske vojne, kajti vsi predznaki so bili že tu.

Takšna je bila Italija ob Giolittijevem nastopu. Kljub svoji visoki starosti 76ih let se ni ta državnik bal stopiti na čelo vladi. Če ta pogum mu moramo šteti v zaslugu.

Spocetka je doživel Giolitti občuten poraz v nesrečnem koncu albanskega pohoda. Vojaški upor v Ankonu, katerega so deloma socialisti povzročili, vse kakor pa imenito izrabili, je napravil konec italijanskemu gospodstvu v Albaniji. Giolitti je takrat zares popustil na pritisk socialistične stranke, toda prepričal je meščansko vojno, ki bi bila skoraj gotovo izbruhnila.

Vodstvo zunanje politike je Giolitti poveril izvrstnemu diplomatu grofu Karlu Storzi, s katerim se je začela nova doba diplomatskih uspehov italijanske zunanje politike. Nesporazumljenja med zavezniki, zlasti med Anglijo in Francijo je italijanski diplomat izvrstno izrabil. Po Wilsonovem odhodu iz Evrope in v času njegove bolezni ni imela Francija v Angliji več tiste opore, ki jo je rabila v boju z Nemčijo, ki se je upirala izvršitvi določb versailleske mirovne pogodbe. Poraz Wilsonove stranke v Združenih državah ter Venizelosov padec v Grčiji sta bila brezdvomno pridobitev za Italijo. Krona vseh uspehov pa je Rapalska pogodba med Italijo in Jugoslavijo. Ta pogodba znači popolno zmago italijanskih stremiljenj glede Jadrana, seveda stremiljenj nahajajočih se v okviru možnosti. Giolittijeva doba kaže torej v zunanji politiki visoko aktivno.

Razmere v državi so bile silno napete. Uporno gibanje proletarskih množic je doseglo višek v znani zasedbi kovinarških tvornic. Vnovič je grozila meščanska vojna državi. S prožno popustljivostjo je Giolitti sijajno prestrigel ta udarec in ga obrnil na nasprotnika. Odslej je šla bojna sila socialistične stranke navzdol. Razkol stranke, ki se je izvršil v Livornu, je deloma Giolittijeva zasluha. Strahoviti notranji »sovražnik«, ki je bil včeraj še tako nevaren, je danes trenutno brez moči in lisjak Giolitti obvladuje popolnoma položaj. Če ni bil pri vsem tem delu izbirčen v sredstvih, je to stvar okusa. Vsekakor pa je stari državnik utrdil ugled države na zunaj ter strl.

vsaj za dolgo dobo, v notranjosti bolj ševiško nevarnost.

Vendar pa ostane še eno vprašanje, ki ga ni mogel Giolitti rešiti; to je vprašanje gospodarskega položaja Italije. Brezposelnost in draginja nista nič manjša, temveč se stopnjujeta.

Državni proračun za l. 1920. izkazuje približno 14 milijard lir primanjkljaja. Razlika med uvozom in izvozom znaša tudi več milijard v škodo Italije. Država ni dolg je narasel na približno 100 milijard. Te številke nam dokazujejo, da se nahaja Italija, ki nima skoraj nikakih naravnih bogastev (premog, železo, les), v skrajno kritičnem položaju. V mirnem času so izravnavali razliko med uvozom in izvozom, ki pa ni bila niti razmeroma tako visoka kakor danes, s prihranki iz seljencev in s tujinskim prometom. Iz različnih vzrokov, o katerih bi se dala napisati cela razprava, pa je izseljevanje omejeno, tujskega prometa pa ni več.

Leto 1921 mora končati s še bolj neugodnim računskim zaključkom za Italijo, če se ne izvrše temeljite izpremembe v državnem gospodarstvu.

Približno polovica štirinajstmilijardnega primanjkljaja gre na račun kruha, ki ga prodaja država odjemalcem nizko pod lastno kupno ceno. Ta nizka cena, ki jo imenujejo »politično ceno« kruha, obremenja že izza vojnih časov državne finance, ker si vlada ni upala dolejš zvišati prodajne cene tega najpotrebnejšega živila širokih ljudskih slojev. Se je v zadnjem zasedanju državnega zbora meseca decembra je predložila vlada državni zbornici zakonski načrt, po katerem bi se zvišala cena kruha približno za 50%. Seveda je nalezela pri tem na odpor pri raznih strankah, največ seveda pri socialistih, ki so nepopustljivi v tem vprašanju. Rešitev tega načrta je preložila na prihodnje zasedanje.

Danes (26. jan.) se prične novo zasedanje državne zbornice. Glavno vprašanje, ki ga bo morala vzeti zbornica v pretes, je krušna cena. Iz povedanega je razvidno, da je sprejetje tozadevne zakonskega načrta življenjske važnosti za državno gospodarstvo.

Socialistična stranka napoveduje boj do skrajnosti in z vsemi sredstvi zvišanje cene kruha. Zato pozivlja meščansko častopisje vse meščanske stranke, naj se sporazumejo v tem vprašanju ter strnejo v enoten blok proti socialistični vojni napovedi.

Iz tega bi se dalo prerokovati, da se bo bila v parlamentu za ljubi kruhek sridita borba med političnimi strankami, in ni izključeno, da doživimo marsikaj zanimivega. Najnovejša požiganja in krvo-prelitja v Bolonji, Modeni in Milanu so nekaki predznaki predstojajočih parlamentarnih bojev.

Poleg omenjenega zakonskega načrta predložila vlada tudi načrt o nadzorstvu delavcev nad industrijskimi podjetji; ta zakonski načrt je obljubil Giolitti socialistom že v septembru p. l. Zdi se, kakor bi hotel reči: »Vi meni kruh, jaz vam nadzorstvo«.

Politične vesti

Nemčija in Francija na pariskem sestanku. Dnevni red zavezniškega sestanka, ali — ako se komu lepše zdi — zavezniškega vrhovnega sveta, se je nekako prevrnil. Najvažnejše in obenem najtežavnejše vprašanje pride na vrsto šele na zadnjem mestu. To je vprašanje povračila, ki jih Nemčija dolguje zaveznikom, in prvi vrsti Francozom, za škodo, ki so jo napravile njene čete ob času vojne.

Druge vprašanja, n. pr. avstrijsko, turško vprašanje itd. so seveda tudi zelo važna, toda njih važnost za mir v Evropi in za razmerje med posameznimi državami v Evropi ni niti ed daleč tako velika in se ne dajo takorekč niti primerjati z zamenljivimi vprašanji, ki se tičejo nemških povračil. Tudi vprašanje razorožitve zasloja daleč za povračila.

V zmislu versailleske pogodbe je Nemčijo obvezana povrniti zaveznikom škodo, ki so jo pretrpeli vsled vojne. Na drugi strani pa nalaga versailleska

Možgoda zavzemnik, da morajo sporečiti Nemčiji celokupno vsoto naravnih škod najdalje do 1. maja 1921. Ugotovitev škode, nje centev in dolžitev končnojavljanih računov, ki se bi morali predložiti Nemčiji v isplati, to nalogo so govorile zavzemne vlade posebnih komisij, takojšnje reparacijske ali odškodninske komisije. Delo, ki je bilo poverjeno tej komisiji, pa je tako ogromno, da so se začeli že bati, da ne bo moglo biti gotovo do 1. maja 1921. Posledice takega slučaja bi bile zelo nepojavne za vse zavzemne in posebno še za Francijo, ki je v prvi vrsti prizadeta. Predvsem bi Nemčija dobila v roke izvršno sredstvo, s pomočjo katerega bi se še nadalje izogibala najhujšim obvezam, ki izhajajo iz mirovne pogodbe, t. j. rednemu plačevanju odškodnine. V najslabšem slučaju bi se pa celo vračanje moralo odgoditi morda za par let in še več, tako da bi Nemčija začela plačevati odškodnino bogvekdaj.

To bi sicer ne pomenilo, da bi zavzemni odškodnino izgubili, toda morali bi Nemčiji kakati. Ravno ta nevarnost pa je privedla francosko vlado, da je morala prosi svoje zavzemne, naj pridejo na sestanek v Pariz, in ista nevarnost je povzročila tudi padajo krizo francoske vlade. Francosi nočejo samo odškodnino, temveč hočejo takojšnjo odškodnino, z drugimi besedami: Nemčija mora začeti takoj z izplačevanjem posameznih obkolov. Toda ti obkolji niso še določeni, ker ni še določena celokupna odškodnina, ki tudi ne bo določena do predpisane roke.

Takšen je bil položaj v vprašanju odškodnina ob začetku novega leta. Kakor se vidi, je ta položaj za Nemčijo suvereno povoljnejši nego za zavzemne. Nemčija ga tudi izkorišča, kolikor ga le more. Tudi ona ve prav dobro, da odškodninske komisije ne bo mogla končati svoje delo do predpisane roke. Znanje ji je tudi, da zavzemni krvave potrebujejo denar. Vselej tega daje zavzemnikom razumeti, da ima najboljšo voljo, da pa zahteva brezpopojno, da se ji mora povedati, koliko je pravzaprav dolžna. Kakor je bilo že rečeno, je zavzemnikom nemogoče izpolniti to nemško zahtevo. Ker pa jim je potreben nemški denar, je niso mogli odložiti kar tako. Nemčija je glede to zahtev v takšnem položaju, da se bo dalo od nje zlepa več doseči kakor zdaj. Vselej tega se nekateri zavzemni strokovnjaki misli, da bi bilo najbolje, ko bi se zavzemni pogodili z Nemčijo zna čez, ne da bi se čakali podatki odškodninske komisije.

Proti takšni pogodi z Nemčijo se je Francija uprla z največjo odločnostjo. Vzrok francoskemu nasprotovanju tiči predvsem v tem, kar se francoska vlada boji, da bi napravila slabo kupčijo. Vselej tega predlaga Francija, naj se določi točna svota, ki jo bo morala Nemčija plačati v prvih petih letih, do česa se določi celokupna svota pozneje, ko bo delo odškodninske komisije končano. Ta svota bi znašala 15 milijard mark v zlatu, ki bi jih Nemčija plačala v obrokih po 3 milijarde mark v zlatu (kakih 35 milijard mark v papirju) na leto.

Povsem, kar je bilo doslej rečeno, se vidi, da bi bila takšna rešitev pravzaprav koncesija s strani Nemčije, za katero bi ta poslednja stavila zahteve, n. pr. naj se ji prepusti Gorja Šlezija brez ljudskega glasovanja, naj se odpravi selštev iz nemškega imetja v inozemstvu, naj se skrijejo za sedni stroški, naj se da svoboda njeni trgovini in inozemstvu, naj se ji povrne vsaj del trgovske mornarice itd.

Toda tudi proti temu bodo gotovo vsi zavzemniki in ne samo Francija. Nemci se bodo tedaj začeli zvijati, češ da ne morejo plačati vsled slabih finan. Toda in jim ne bo obveljala, ker ima Francija pravico nadzorovati sestavljanje nemškega državnega proračuna. Poleg tega sme Francija zahtevati, da so državni denar ne zapravlja po nepotrebnem itd.

Vzeto tem in še drugim pravcam, ki jih daje zavzemnikom mirovna pogodba, je vendar le reč, da so začeli v precej nepovoljen položaj nasproti premagani Nemčiji. Ni mogoče reči naprej, ali si ga bodo na sedanjem sestanku v Parizu za trajno pravili...

Domače vesti

Škedenj. Razveseljevo je dejstvo, da so naša društva prebujajo. Povod priveditve, povod so sklenili občinski društva, ki ima glavno nalogo ljudstvo zdraviti, boditi, utrjati, tolažiti. Tudi škedenj se počasi probuja. Stara »Glasnica«, ki hrani baje najdragocenejšo knjižnico čele Primorske, odprla je zopet svoje prostore, podružnica CMD deluje kolikor mogoče še v tem, da preskrbuje otroški vrtec, »Dramatski krožek« večkrat nastopa in je rad na uslugi kjer more koristiti; v zadnjem času je pridobila vsa tudi izbrano Kurnarjevo glasbeno šolo, ki šteje precej gojencev klavirske šole, a še več pevke šole. — A lje je »Sokol«, lje »Velosila«? Znano je, da škedenj razpolaga z dvorano, ki ji ni para daleč na okoli, lahko trdimo, da po vseh v vseni zasedenem ozemlju ni enake. Telovadno orodje leži, trohni v garderobi dvorane. Narasčaja bi pa bilo toliko kot v nobeni drugi okoliščini. Vselej z naraščanjem naj bi se pričelo, če mislijo bivši telovadci (starejši), da so jim mislice odredke. In »Velosila«? Velesila, to je isto kot velika sila, a še davno se ne vidi več v njej nobena sila, nobena moč. Zakaj tako? Zberi svoje ude, preuči svoje glave, izvoli si nov, delaven, čvrst odmor. Tvoji pavci, znani širom slovenske demovine, komaj čakajo, da se zbudijo. Računaj na to, da ne smeš umreti, saj na vse zadnje imaš še dovolj skupnega premoženja in to ni malo. To je prvo. Drugo pa: svetujemo ti, da vse zbor skupno vstopi v Kurnarjevo glasbeno šolo, katere namen je povzdigniti pevsko umetnost na najvišjo stopnjo. — Vsem škedenjskim društvom klidem: Na delo!

Nekdo, ki narodu dobro želi.

Odbor za spisanje novih šolskih knjig je prejel od »Znanstveno-založniškega zavoda« v Trstu, Portici di Chiozza št. 1 sledečo obvestilo:

Ker so po dolgem pričakovanju predelana šolska berila končno potrjena, od katerih je I. in II. berilo že dotiskano in pripravljeno za razpisiljate, medtem ko III. in IV. berilo pripravljeno do 15. februarja, naprošena so vsa šolska vodstva, ljudskih šol Julijske Benčije, da takoj naročijo potrebno število iztisov na naslov: »Znanstveno-založniški zavod v Trstu«, Portici di Chiozza št. 1, I. nadst.

Cena knjigam je sledeča: Prvo berilo za I. razred L. 250. Drugo berilo za II. razred L. 300. Tretje berilo za III. razred L. 425. Četrto berilo za IV. razred L. 430.

Tudi knjiga »Kataloški katekizem« za vse razrede ljudskih in meščanskih šol, je že pripravljena in stane 6 L. Istotako »Male zgodbe sv. pisma« za II. in III. razred, cena L. 180, kakor tudi »Velike zgodbe sv. pisma« za vse ostale razrede, cena 6 L.

Nadalje poročila omenjenega založništva, da se je znižala cena knjigi: V. Bandelj: »Zgodovina Italije« od L. 425 na L. 380.

Šole, ki so že vpsale naročila, naj istih ne obnove, ker jih ima zavod že zabeleženo. — Ivan Danco, t. č. predsednik.

Uradne vesti

Cena mesa. Mestni magistrat tržaški razglasil v smislu člena 4. odredbe gubernatorja z dne 20. maja 1919 št. 25400-II, se določa najvišja cena, po kateri se sme od 29. jan. 1921 dalje prodajati občinstvu sveže goveje meso, kakor sledi: sprednje s kostmi po L. 980 za kg; zadnje s kostmi po L. 1240 za kg; but (meso z ledvico) s kostmi po L. 1240 za kg. — Trst, 26. jan. 1921. — Mestni magistrat tržaški.

Cigav je mezej? Mestni magistrat tržaški razglasil: 16. t. m. ob 1545 so našli mestni stražniki na trgu Sanosovno mezo (mulo). Lastnik naj se obrne na Poveljstvo mestnih stražnikov v ulici Ospedale. Lastnik mora dokazati s kakim potrdilom in na ta način, da opiše mezo. — Trst, 24. jan. 1921. — Mestni magistrat tržaški.

Mestna zastavljavica. V petek, dne 28. t. m., predpoldne, preizkušnje dražbe nedragocenih predmetov.

Izveček iz st. germainse mirovne pogodbe z Avstrijo. — Člen 78. Nad 18 let stare osebe, ki izgubijo avstrijsko državljanstvo in pridobijo na podlagi člena 70. kako novo državljanstvo v polnem pravnem obsegu, imajo pravico, da si tekom 1 leta od dneva, ko stopi pričujoča pogodba v veljavo, izberejo (optirajo) državljanstvo v oni državi, v katero so bili pristopni, preden so postali pristojni v ozemlje, ki se je odstopilo. — Možeza izbira (opcija) velja tudi za ženo in izbere starišev tudi za tiste otroke, ki še niso dopolnili 18. leta. — Osebe, ki so se poslužile te pravice, se morajo tekom naslednjih 12 mesecev stalno preseliti v državo, v kateri so si izbrale državljanstvo.

— Nepremičnine, ki so jih posedovale v ozemlju države, kjer so bivale, preden so si izbrale državljanstvo (optirale), bodo lahko obdržale in s seboj bodo smele vzeti vsako premičnino, ne da bi se od njih zahtevala carina za izvažanje ali uvažanje teh predmetov. — Člen 79. Oni, ki so na podlagi te pogodbe poklicani, da glasujejo pri kakem ljudskem glasovanju, imajo pravico, da si tekom šestih mesecev po končnoveljavni priključitvi ozemlja, v katerem se je vršilo ljudsko glasovanje, izvolijo (optirajo) državljanstvo one države, h kateri dotično ozemlje ni bilo priključeno. Določbe člena 78., ki se nanašajo na pravico izbiranja (opcije), veljajo tudi za izvrševanje pravice, ki jo daje ta člen. — Člen 80. Oni, ki so pristojni v kako ozemlje, ki je spadalo k bivši avstro-ogrski monarhiji, in ki se razlikujejo po plemenu in jeziku od večine prebivalstva, si bodo lahko tekom 6 mesecev od dneva, ko stopi ta pogodba v veljavo, izbraли (optirali) avstrijsko, italijansko, poljsko, romunsko, jugoslovensko ali češkoslovaško državljanstvo, in sicer si bodo lahko izbraли državljanstvo tiste izmed treh držav, v kateri tvorijo večino prebivalstva osebe, ki govorijo isti jezik in spadajo k istemu plemenu kakor oni sami.

Določbe člena 78., ki se nanašajo na pravico izbiranja (opcije), veljajo tudi za izvrševanje pravice, ki jo daje ta člen. — Člen 81. Vsaka stran se zavezuje, da ne bo ovirala izvrševanja pravice izbiranja (opcije), ki je določena v tej pogodbi ali v pogodbah, ki so se sklenile med zavzemniškimi in pridruženimi vlastimi na eni in Nemčijo, Ogrsko in Rusijo na drugi strani, ali med dvema ali več omenjenih zavzemniških in pridruženih držav, tako da bo mogel vsakdo pridobiti tisto državljanstvo, ki mu je všeč. — Člen 82. V vsakem pogledu velja za ženo to, kar velja za moža, in za otroke, ki še niso dopolnili 18. leta, to, kar za stariše.

Društvene vesti

Društvo državnih vpojenecov za Trst in Primorsko vabi vse civilne državne vpojenke, vdove in sirotke po taldh, člani in nečlane, naj se udeležijo sestanka, ki se bo vršil v nedeljo, 30. t. m., ob 2 popoldne v dvorani Fenice (vhod iz ulice S. Francesco 5. I.) Društvo se priporoča za številno udeležbo. Udeležniki so naprošeni, da prineso pokojniško knjižico s sabo. Dnevni red: 1.) Volitev novega odbora; 2.) Razgovori o vprašanju, kako bi dosegli vpojenke kakšne izboljšave in kako podporo; 3.) Služajnosti. — Odbor.

Rojanski Sokol ima v petek 28. t. m. ob 21. zredno odborovo sejo. Prosi se, da so je vsi odborniki in odbornice gotovo udeležijo.

Iz tržaškega življenja

Pretep v gostilni. V ulici Malcantem se nahaja gostilna, ki je znana po vsem starem mestu, da se toči v njej izvrstna kapljica. Za omenjeno gostilno. Sedla sta za gostilniško mizo ter naročila nujota v ulici Androna del Pozzi št. 1. Zato je tudi posetila in sicer v spremitvi svojega ljubimca, ker deliktni ne pristaja, da bi hodila sama v gostilno. Sedla sta se za gostilniško mizo ter naročila pol litra rujnega iz onega kuta. Ker je bilo vino dobro in sladko, sta si naročila še pol litra. Znak močnega vina so se začeli kmalu pojavljati pri obeh. Največ ga je imel pod kapo ljubimec, ki je začel razgrajati po gostilni. Krčmar je stal v kotu ter mlo gledal na gosta, ki je razvil kezarce in preobrazil stolice. Imel je preveč obzira, da bi bil stopil pred razgrajca ter mu na glas povedal to, kar si je mislil:

»Pijana krava, kaj pa razgraja in razbivaš kozarce. Če si pijan, spravi se domov spat!«

Kajti drug glas mu je velel: Krčmar pazi se, da se ne zameriš gostom. Zato je krčmar sklenil počakati, da se indijanski gost utrdi in sam neha. Razgrajanja pa ni hotelo biti konca. Konečno je postalo krčmarju le prenevanje, ki je gledal na pijanca, ki se je vedno besneje zaletaval v mobilje in posodo. Stopil je pred Coghejnega ljubimca ter izjavil:

»Kar vi tukaj počenjate, presteza že vse meje. Če se tukaj ne spravite, pokličem stražnike.«

Počasi, počasi da se ne prenačite. — Tudi Marija je izjavila:

»Anton, dovolj je! Sram to bodi, da razgrajaš kakor norec.«

Kaj jaz norec? Ti se upaš reči kaj takega svotemu zaročencu?

Iz žepa je potegnil velik ključ ter vdrlil z njim ljubimko po glavi rekoč:

»To naj bo za spomin, da boš vedela, kdaj si mi rekla...«

In Marija je imela krvavo glavo. Na licu mesta se je nabralo veliko število rdečevodega občinstva. Kmalu po tem sta prišla mimo dva stražnika, ki sta odvedla Marijo v njeno stanovanje. Eden izmed stražnikov je skočil v bližajo pekarino ter od tam telefoniral na rešilno postajo po zdravnika. Kmalu po tem je došel zdravnik in dal ranjenki prvo pomoč. Pri tem je ugotovil, da ima večjo rano na čelu. Ker ni njeno stanje nevarno, je pustil v domači oskrbi. Stražnika bi bila rada zvedela od nje, kako je ime njenemu nesmiljenemu ljubčku, ki ji je zdelo luknjo v glavo. Toda Marija ga ni izdala.

Mali tatinski danavik. Včeraj pri belam dnevu so vdrli neznanzi tatovi v stanovanje Marije Bruno, ki se nahaja v ulici del Bosco št. 10 in odnesli za 2000 Rl raznovrstnega perila. Lastnica je naznanila (tatvino policiji).

— Preteho noč so odprli tatovi vagon na južni postaji ter hoteli odnesti tkanine. Njih upi so splavali po vodi, kajti ropot so slišali orčniki in razgnali predrežnje.

In zopet pretep. Včeraj zjutraj okoli 8. ure je prišel iskat pomoči na rešilno postajo Viljem Schleichbauer, stanujoč na Vrdeci. Prišel si je zdravil rano na roki, ki jo je bil dobil med pretepom. Zdravnik mu je obvezal rano ter ga poslal v domačo oskrbo.

Kap ju je zadel. Včeraj zjutraj okoli 11. ure je bil nemudoma pozvan zdravnik rešilne postaje v lekarno Suttina. Tam je našel 73letnega Alojzija Periza, ki je potreboval nujne zdravilske pomoči. Dva gospoda, ki sta bila pripeljala Periza v lekarno, sta pripovedovala zdravniku, da se je pejal starček v tramvaju, v katerem mu je prišlo slabo ter se zgrudil na tla. Ravno ko mu je hotel dati zdravnik pomoč, je nesrečno izidil. Zdravnik je mogel ugotoviti, da ga je zadel kap. Truplo so odpeljali na njegov dom.

— Tudi mizarja Antona Nicolauscha, starega 61 let, stanujočega v ulici Mazzini št. 31 je zadel včeraj kap. Doslil zdravnik ni mogel drugega ugotoviti, nego smrt.

Vesti iz Istre

Iz Voloskega-Opatija nam pišejo: Naši fašisti začnajo izvrševati svoje grotnje, kakor so že naznanjali v javnem oglaš, da nastopijo proti vsakomur, ki ni z njimi.

Malin in nedolžna zabavica domačinov minole nedelje je postala deležna takega nasilja. Ta zabava je bila povsem zasebna in prirejena le za povabljenice goste; povh tega je bila oglašena javni oblasti, ki jo je devolila. A že prvi gostje, vstopivši s prireditelji v dvorano, so našli v svoje nemalo začudenje tankaj zbrano gručo domačih fašistov, ki so jih kot obstojili in jim izjavili, da se zabava ne sme vršiti, češ da ni štajljskih zastav v dvorani. Razen tega so zahtevali, da se mora igrati kraljevska himna.

Prireditelji so odgovorili, da se bo svirala tudi kraljevska himna, da imajo pa sicer dovoljenje od oblasti, ki jim ne stavi nikake omejitve. Fašisti so odvrnili, da zanje ne obstaja nobena oblast, da poznajo le svojo voljo in svojo silo. Naši prireditelji so dali zaigrati italijansko kraljevo himno, ki so jo naši poslušali z primernim dostojanstvom, medtem ko so g. fašisti ostali na sedežih. Število fašistov se je medtem vedno bolj množilo in naši ljudje so v izogib nesreče zapustili dvorano.

Ta zadeva ima zelo resno ozadje. Dasi je bilo pričakovati, da bodo fašisti enomiselni vsak, in sicer tudi najednostnejši pojav našega društvenega življenja, ni varstvena oblast poslala nobenega svojih organov na prireditelje. Le z največjo težavo smo dosegli, da sta prišla dva karabinerja gledat, kako so naši udeleženci odhajali vsled pomankanja prostora od zabave. Gospodje fašisti so seveda ostali nemoteno na zabavišču.

Sedaj prihaja še celo na dan, da so nameravali fašisti ponoviti na zabavi znani gorilski zločin z bombo. Le prizadevanju dveh njihovih starejših članov, katerih imena se tu javno imenujejo, so imamo zalvaliti, da se ta grozni zločin ni izvedel. Čujemo, da fašisti sedaj obhajujejo, da so se dali premetiti od onih dveh starejših članov in res so o tih nasilnikih moramo izjaviti, da želijo ob vsaki priliki javno in seveda nemoteno naš narod. Pri tem jim pomagajo nekateri prosuli domačini, ki sede na uradni mestih. V svoji besnosti proti vsemu, kar je slovenskega, ponizujejo pred novimi državljani ugled Italije, poslušajoč se sredstev, ki jih »barbarski Balkan« ne uporablja.

Čudno je le, da ostali Italijani, katerim bi mi radi priredili več oblike in boljše nazore, ne nastopajo proti temu besnemu početju. Ali ne čutijo, da so valed svoje popustljivosti, ki presega vse meje, tudi sami soodgovorni za to divjastvo?

Ker ima javna oblast skrbeti za mir, blagor in varnost vseh domačinov, naj si bodo tudi ti Slovani, ki najnujaje in najresnje vprašamo: Kdaj in kako mihi storiti konec temu besnemu početju?

Vsi tukajšnji fašisti so oblastim dobro znani; in vendar nihče ne nastopa proti njim in nihče jih ne poveri. V imenovanju javnih razglasih grozijo vsakomur, ki ni njih somišljenik z neovirano najbujnejšim nastiljem. Videli smo pa tudi razglase, ki so cenzurirani. To je dokaz, da sme in more oblast, če le hoče, kljub takozvani tiskovni svobodi zahtevati javno pozivanje in kršenje zakonov.

A naši fašisti imajo vsak svoj orožni list in vsak kaže brezskrbno svoj revolver, ki ga vedno nosi s seboj, dočim se drugim domačinom vsako dovoljenje za orožje zanika. Domačini so torej izven vsakega zakona in brez zaščite!

In ko bodo oblasti kmalu zopet čule, kako so fašisti svoje besne grotnje z bombami in revolverji uredili, tedaj naj se te slave oblasti ne ukusajo opravičevati, da niso vedele za te grotnje. In dalje posledice, ki bi lahko nastale, ali ne to oblasti nič ne mislijo? Ze zopet se širi glas, da se za prihodnjo nedeljo pripravljajo novi »nastopi« in da pride k nam fašistovski mojster iz Trsta s svojim izkušenim spremstvom!

Naše trezno prebivalstvo, ki je brez razlike narodnosti živel do sedaj od prometa s tujci in ki se nahaja danes radi dolgega zastoja tujkega prometa v hudi stiski, to ljudstvo, ki težko in željno pričakuje zopetno ožvilenje prometnega življenja, se s strahom vprašuje: Kaj bo iz svetovnega kopališča Opatije, ako postane torišče fašistovskih zločinov in zaslovi po kakem groznem, krvavem činu, kakor se je pripravil za minolo nedeljo. Mi Slovani se pa še posebej vprašamo: Ali se tako pripravljamo aneksija??

Gospodarstvo

Kmetijska in vrtnarska gospodarska Zadruga v Trstu vabi vse mlekarke zadruge na testanek, ki bo v nedeljo dne 30. januarja ob 1. popoldne v Prestranku v tamkajšnji zadrugi mlekarin (pri g. Vinku Slapšaku). — Mlekarški odsek Kmet. in vrtn. gosp. zadruge.

Tržaška kmetijska družba in Kmetijska vrtnarska gospodarska zadruga v Trstu vabita zastopnike vseh kmetijskih korporacij zasedenega ozemlja na skupni sestanek v svrhu združenja vseh omenjenih kmetijskih združenj, ki se bo vršil dne 2. februarja t. l. ob 10. uri zjutraj v prostorih konsumnega društva pri Sv. Jakobu.

Naše breskve, posebno one po Krasu in po Vipavskem napada že precej let sem in sicer kar vsako leto zaporedoma huda bolezen, ki škoduje naše narodno imetje za vagono in vagono breskvene izvosa. Ta vsakoletni škod gospodarstvalnih dohodkov znaša milijone. Potrebna je torej nujna odhodn. Kakor znan, poganjajo naše, valed večletne bolezni itak že revne breskve v zgodnji spomlad. Toda še najja so zopet vse gole kot od ognja osmojene. Posamezni listi so vedno bolj razjedani, nazadnje ostane od njih samo še rebresje

in končno pade vse na zemljo. Odkod to? To narade neke vrste glivice, ki se čudovito naglo razcepljejo ter tako povzročajo medljivost in gnoljbo, ki uniči na breskvi vsako življenje. Nemci pravijo tej bolezni Schrotschuskrankheit, ker izgleda napadeno listje, kot bi ga prestrelili s šibami. Botanično ime tej glivici je Gnomonia erythrostoma. Kako bi pa uničili tega smrtnega sovražnika naših breskev, ki so poleg kraljeve vinske trte najpomembnejši sad? Najprej profilakse: Tukaj sedaj, še januarja in februarja naj se skrbno očisti vsa zemlja pod vsako breskovo, da se uničijo vsi sledovi starega sovraga. Osmaji naj se tudi vsako in celo drevo od vseh starih gnezid gnomonije. In potem, ko začnemo poganjati že listi, naj se poskropi drevesa vsakih 14 dni z modro galico (mešano s apnom in vodo). Priporočljiv je bakreni vitriol »Uona«. Vsako presce, ki bi potem še bilo razjedano, se mora takoj odtrgati in sežgati. Seveda je treba, da se čiščenje in škropljenje več let ponovi. Potem se bomo lahko veselili našega najslabjšega južnega sada. Potem bo naše sadjereje zopet vsevedo negovanje tega dobičkonosnega drevesa.

Breskvar v Planine pri Vipavi.

Za tiskovni sklad »Edinosti«

Martin Koritnik, Otoče L. 3960, ker je bil oproščen, Andrej Pirc v Rakeln daruje v smislu poravnave 50 L. V veseli družbi nabrala botrica Milka v triglaviški vili Opatija pri krstu novega Jugoslovana Bogdana 90 L in ker ni znal peti ena gondolica dodal še 10 L.

Ker je France prišel iz Jugoslavije, a ni hotel prodati gozda, daruje 20 dinarjev, t. j. 15 L. mrmrač in mrmračka pa vsak po 5 L.

Posojilnica in hranilnica v Kopru 30 L. Adolf Lušnji 20 L. Olga Hlače 8 L; po 5 L: Tošan Lojzka, Kočančič Z., Josip Bonin, Josip Ahlik, Milko Ahlik, Dominik Greč, Babič Anton in Bertok Josip; Vardjan Fran 2 L; skupno 100 L.

V družini Tomine na Vrdeci nabrano 12 L. V gostilni Ivana Škabar, Veliki Repon, nabrano 42 L. — Darovali so: Jerk 5 L, ker je poji botre, A. G. 4 L, v opomin babici, da ne prinese tujcev v hišo; po 2 L: Ferjanc, Julka, brez noveletnega darila, Ivanka, ker je bila odatna, stric Celaki, Ivan iz »nove hiše«, Time, ker je slabo pol, Batka, ker je dobil mulco, Ivan, ker je zapustila, Ivan, ker je dobil pomarančo, Jožef P., ker ni spal, Jakopin, Jernej; po 1 L: krčmar, zgubljeni Franc, nekdo, ker ni dobil darila za Novo leto, Lazar, Curčeva družina, Trebec in mladenič.

Popravek. V št. 16 izkazani znesek L. 40'20 se mora glasi L. 49'20. V št. 10 izkazani znesek 200 L nabran v Sv. Petru, pa 220 L.

Dosedaj izkazanih L. 34.007'25; v današnjem izkazu L. 397'80. Skupno L. 34.405'05.

DAROVİ

Za begunsko dvojico iz Reke nabrali izletniki v Malem Repu 10 L.

MALI OGLASI

DETELJNA, travna in vsa zelenjadna semena prodaja trdika Sever & Komp., ul. Machiavelli 13.

HISA pri Sv. Ivanu, 6 prostorov, hlev, klet, 2000 kladiv zemljišča obdelanega s trtami, se prodaja takoj za 40.000 L. UL S. Čičina 541, prtlj., desno. 136

VRAG ME VZEMI, če sem pil še tako pivsko vino, kakor ga toči Seligov Josip, ul. Giov. Boccaccio št. 4. Pojdi, ga greva pokusiti. 132

MOTOR na benzin, 4 konjskih sil, združen z dinamom za razvedljavo, se prodaja. Mecheuch, Via S. Francesco 10. 133

ZELEZO novo, okroglo 5, 7, 10 milimetrov, in vofljato železo 30 x 30 x 5 L. 210 kg prodaja Micheuch, via S. Francesco 10. 134

KIADIVA za kamnolom po L. 150 kg, klanke na dve ostri za stavbnike in podkva prodaja Micheuch, via S. Francesco 10. 135

VESELICA s plesom se vrši v Dutovljah 3. februarja na dan sonja sv. Blaža. 137

SIVALNI stroj z malka »Piffa« prodam po dojevnem cen. Boljunc 162, Lazar. 138

MEBLIRANA soba se odda zanesljivi osebi. UL. Pietà št. 13, I. lvo. Žanske se izključene. 139

URADNIKA sprejme urad za cenitev in prijavo vojne škode na deželi. Naslov pove uprava 140

SIVALNI stroj v zelo dobrem stanju prodam. Cena po dogovoru. Via Galilei Galilei št. 1, prtlj. 141

DRUŽABNIKA z malim kapitalom za žganjarno istem. Pejsamila v via Giulia 9 od 11-12. vratar. 142

KOLO prodam v nedeljo 30. t. m. v Pliskovci št. 24. 143

GOSPODICNA, izučena trgovine in vajena pisarniških del, išče službo. Ponudbe na upravo pod »Takoj«. 129

LISICI KOZUHI IZDELANI. Ustrojenje, izdelovanje in barvanje kož, se izvršuje z jamstvom po nizki ceni. Via Vincenzo Scussa št. 8-10, vratar. 127

STRUGARSKI stoli egaliser, precizno delo, in več avtomobilov in tovornih avto, kolavdarinih in breskvičnih, prodam vsled odstopovanja. Naslov v ulici Fabio Severo 6, skladišče. 126

SLUŽBE išče priletna gospodinja pri gospodu kot kuharica. Ponudbe pod »K. S.« na upravnistvo. 119

KROJACNICA Avgust Stular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 395

MED za pitanje čebel in čletno kobilo Lipičanko, prodasta Dekleva in Žagar, p. Košana — St. Peter. Cene po dogovoru. 128

Naznanjam slav. občinstvu v Vipavi in okolici, da sem odprl novo zalogo ur, zlatenine, sivalnih strojev, gramofonov in koles.

Izvršujem vsakovrstna popraviljanja počno in po zmerni ceni. (65)

L. PETRIČ, urar v Vipavi.

IVAN BREGAR, Rob pri Vel. Laščah v Sloveniji ima na prodaj več tisoč škafov, različne cene in raznih vrst ter otroške banje.

Cena po dogovoru. (88)

C